

Килими Грузії відтворюють скульптурні прикраси, малюнки архітектурних пам'яток і старовинних рукописних видань. Візерунки решіткові або медальйонні. У колористичному оформленні килимів переважають кольори синьої гами [6].

Ручні ворсові килими виготовляють майже в усіх європейських країнах: Болгарії, Польщі, Франції, Італії, Бельгії та ін. Правда, розвиток машинних способів виготовлення килимів у цих країнах призвів до помітного звуження ручного килимарства. Разом з тим, виготовлення ручних килимів – це своєрідний вид декоративного мистецтва, який набуває надалі свого розвитку.

Висновки. Отже, в статті обґрунтовано ознаки навчальної класифікації текстильних матеріалів і виробів інтер'єрного призначення, наведено класифікацію килимів і килимових виробів ручної роботи, які використовуються для підлогових покриттів і оздоблення стін. Досліджено асортимент, властивості та сфери застосування килимів і килимових виробів ручної роботи, показана їх роль в оздобленні інтер'єру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фомченкова Л.И. Домашний текстиль на отечественном рынке / Л.И. Фомченкова // Текстильная промышленность.–2008.–№3.–С. 46–51.
2. Ткани в интерьере. Евростандарт в нашем доме.– М.: Изд. центр Диля, 2004. – 237 с.
3. Пугачевський Г.Ф. Текстильне товарознавство / Г.Ф. Пугачевський, Б.Д. Семак. –К.: Укоопспілка, 1999. – 595 с.
4. Шепелев А.Ф. Товароведение и экспертиза текстильных товаров / Шепелев А.Ф., Туров А.С., Печенежская И.А.– М.: изд. центр МарТ, 2004. – 299 с.
5. ДСТУ1982-97 Килими і килимові вироби. Загальні технічні умови.– К.: Держстандарт України, 1998.-13 с.
6. <http://www.studio-k.com.ua>.
7. <http://www.kovers.ru>.
8. <http://www.kilimy.com.ua>.
9. <http://www.style-chel.ru>.
10. <http://www.interior.com.ua>.

УДК 671.12:65.015.3

Доманцевич Н. І., Мартинюк М. М.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СВІТОВИХ СИСТЕМ ОЦІНКИ ДІАМАНТІВ

Наведено аналітичний огляд світових систем оцінювання діамантів за кольором, чистотою та огранюванням. У процесі порівняння найбільш популярної у світі системи оцінювання діамантів GIA (Гемологічного Інституту Америки) та відповідної національної системи України запропоновано таблиці співвідношення характеристик кольорів і чистоти діамантів.

Ключові слова: діаманти, системи оцінювання, колір, чистота, огранювання.

Domantsevych N.I., Martyniuk M.M.

COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF THE WORLD DIAMOND ASSESSMENT SYSTEM

The article highlights the analytical review of the existing world diamond assessment systems according to the diamonds' color, clarity and faceting. In the process of comparison of the world's most popular diamond assessment system of GIA (American Gemology Institute) and the

corresponding national system of Ukraine the tables of correspondence of the diamonds' color and clarity are introduced.

Key words: diamonds, assessment systems, color, clarity, faceting.

Вступ. Необхідність експертного оцінювання діамантів набула актуальності на початку ХХ ст. у зв'язку з відкриттям нових родовищ алмазів і збільшенням припливу на ринок різноманітних діамантів. До середини ХХ ст. вважалося, що для діамантів існує всього чотири ціноутворювальних фактори: маса (пов'язана з розміром каменя), колір, чистота (внутрішня якість) і огранювання (зовнішня якість).

Ці фактори були об'єднані Р.Т. Ліддікаутом у систему оцінювання діамантів Гемологічного Інституту Америки GIA у 1952-1953 рр. В інших країнах, особливо у центрах огранювання і торгівлі діамантами, також почали складатися свої системи оцінювання, в основі яких були ті ж ціноутворювальні фактори. До кінця ХХ ст. різноманітні системи оцінювання настільки наблизились одна до одної, що легко переводяться одна в іншу, а принцип оцінювання діамантів за „4C” – carat weight (вага у каратах), color (колір), clarity (чистота) та cut (огранювання) – став загальноприйнятим. Сьогодні ведуться роботи щодо створення міжнародного стандарту класифікації та оцінювання діамантів, який поки що не затверджений. Досліджують проблему систематизації та узагальнення у сфері оцінювання діамантів займаються багато експертів-гемологів як в нашій країні, такі як Т.М. Артюх [2], В.В. Індутний та В.І. Татаринцев [3], так і закордонних спеціалістів: Н.Д. Дронова та І.Є. Кузьміна [4], В.Г. Вінс та Верена Пагель Тайзен [5], В. Авалос та С. Данефаєр [6].

В Україні класифікація діамантів також заснована на чотирьох зазначених факторах, але загалом суттєво відрізняється від закордонних систем оцінювання. Можна зазначити дві причини цих розбіжностей: 1) існуюча класифікація значною мірою повторює нормативну документацію радянського періоду (а саме ТУ від 1977 р.), коли існував бар'єр між внутрішнім і зовнішнім ринками діамантів; 2) вітчизняна класифікація сформульована у документах, що є технічними вимогами до огранювання діамантів. ТУ містять різноманітні обмеження щодо діамантів: деякі камені, що не відповідають ТУ, не підлягають класифікації і не можуть бути оцінені за українською системою (це стосується діамантів фантазійного огранювання).

За цих умов кожен експерт, що працює в цій галузі, має знати що – найменше дві системи оцінювання: вітчизняну і одну із закордонних.

У світі існує низка систем оцінювання якості дорогоцінного каміння, у тому числі діамантів. Деякі з цих систем більш відомі і популярні, інші менш відомі, всі вони однакові щодо параметрів вимірювання, але відрізняються шкалами вимірювань. Будь-якої однієї універсальної системи оцінки немає, і це вносить у галузь оцінювання і торгівлі діамантами певні незручності.

Порівняння систем експертної оцінки діамантів показує, що всі вони ґрунтуються на оцінюванні чотирьох основних критеріїв: маси, кольору, чистоти та якості огранювання. Відмінності між системами виявляються в тому, яким конкретно способом прийнято оцінювати насамперед колір, чистоту і якість огранювання. Це викликає необхідність порівняти західні системи оцінювання діамантів, а також і українську систему із відповідними західними.

Найбільш розповсюдженими за кордоном є системи: GIA (Гемологічний Інститут Америки), IDC (Вища Діамантова Рада), Scan.D.N. (Скандинавська Номенклатура), CIBIO (Міжнародна Конференція з ювелірних виробів, перлів і срібла). При порівнянні названих систем видно, що загалом вони достатньо близькі. Часто різниця в оцінюванні кольору або чистоти виявляється тільки у назвах, в той час як діапазони оцінювання значною мірою співпадають. Загалом діамант не потребує повторного огляду, і переведення з однієї системи в іншу можна здійснити за порівняльними таблицями систем оцінювання [1-3].

Постановка завдання. Метою цієї статті є розроблення перехідних таблиць для оцінювання діамантів за національною системою оцінювання при переході від найбільш популярної світової системи оцінювання діамантів GIA (Гемологічного Інституту Америки).

Результати досліджень. Заслугує особливої уваги система оцінювання чистоти діамантів IDC, яка передбачає вимірювання розмірів включень і яскравості з коректуванням групи чистоти за спеціальною таблицею. Цю систему можна вважати найбільш об'єктивною порівняно з іншими.

Оскільки іноді складно визначити, чи є поверхневий дефект одночасно і внутрішнім, система IDC передбачає коректування групи чистоти в каміння, що має помітні поверхневі дефекти. Це може призвести до того, що деякі камені по-різному оцінюються різними системами. Разом з тим, подібність цих систем між собою дозволяє, знаючи одну з них, користуватися звітами про оцінювання, що виконані в інших системах.

Система GIA стала міжнародно відомою. Термінологія для оцінювання кольору діамантів за системою GIA практично майже замінила традиційну термінологію. При порівнянні вітчизняної і закордонних систем оцінювання діамантів з останніх звичайно вибирають систему GIA, як найбільш популярну. Відмінності між названими системами виявляються як у принципах, що покладені в основу оцінювання, так і у конкретних параметрах і діапазонах.

Колір. За чинними в Україні ТУ [7] оцінка кольору проводиться по-різному для діамантів Кр-17, Кр-57 дрібних (до 0,29 карат) і для Кр-57 інших (від 0,30 карат). При цьому велике значення має описова характеристика кольорів різних груп, наведених у ТУ У 36.2-21587162.001-2002, а еталони мають дуже обмежене розповсюдження. Терміни, що використовуються у ТУ („колір”, „відтінок”, а також „ледь вловимий”, „ледь помітний” тощо), допускають різне тлумачення. Тому експерти часто оцінюють колір діамантів тільки за описом, що зумовлює дуже низьку відтворюваність результатів. Згідно з українською системою дрібний діамант, наприклад, п'ятої групи кольору, є більш насиченим, ніж камінь п'ятої групи кольору вагою від 0,30 карат. При оцінюванні кольору за системою GIA в діапазоні від D до Z не має значення відтінок, враховується тільки тон і насиченість, група кольору не залежить від розміру каменя, а для діамантів фантазійних кольорів розроблена особлива система оцінювання кольору [9].

На основі аналізу всіх систем оцінювання кольорів діамантів ми для створення порівняльної таблиці діапазонів кольорів вибрали найбільш популярну міжнародну систему оцінювання діамантів GIA та національну систему оцінювання діамантів, розроблену Державним Гемологічним центром України (за ТУ У 36.2-21587162.001-2002) (табл. 1).

Чистота. В основу оцінки чистоти за GIA і якості за ТУ також покладені декілька відмінних принципів. За системою GIA основний принцип полягає в тому, наскільки середньо тренуваному експерту важко, або навпаки легко, віднайти включення за допомогою лупи або неозброєним оком, а також, чи не можуть включення вплинути на цілісність каменя. За Українською системою оцінювання є опис кількості, розміру, природи і розташування включень на кожну групу чистоти, а також існує поняття прозорості для перегляду граней низу через грані верху. Як і при оцінюванні кольору, кількість груп за якістю розрізняють для дрібних та інших каменів, а також окремо для діамантів Кр-17.

Співвідношення груп чистоти за двома системами наводиться у таблиці перекладу (табл. 2), хоча, як і для кольору, виконується не для всіх діамантів. З метою ілюстрації виключень, що виникають при переводі, можна розглянути діамант (масою 0,30 карат), визначальним дефектом якого є мікрошов, який важко визначити за допомогою лупи. Такому діамантові присуджують шосту групу за якістю за ТУ і VS1 або VS2 за GIA. При оцінюванні чистоти діаманта за ТУ, якщо темний дефект класифікується як крапка, діаманту присвоюється третя група за якістю, а якщо як включення – шоста група якості. При оцінюванні чистоти діаманта за системою GIA, визначальними є не природа або вид включень, а їх розмір, розташування та рельєф.

Таблиця 1

Співвідношення характеристик кольорів та чистоти діамантів за ТУ 36.2-21587162.001-2002 та міжнародною системою GIA за групами кольорів

ТУ	Кр-17	1		2			3			4		
	(до 0,29ct)	1		2			3		4	5	6	7
	(від 0,30 ct)	1	2	3	4	5	6-6.1	7	8.1-8.5	9.1-9.4		
GIA		D		E	F	G	H	I	J	K-Z		

Таблиця 2

за групами чистоти

ТУ	Кр-17	1	2			3				4		5	6
	До 0,29 ct	1	2	3		4	5			6	7	8	9
	Від 0,30 ct	1	2	3	4	5	6	7	7a	8	9	10	11
GIA		IF	WS1	WS2	VS1	VS2	SI1	SI2	SI3	I1	I2	I3	

Якість огранювання. Чинні в Україні технічні вимоги на діаманти розроблені передусім для виробництва діамантів, а не для експертного оцінювання. Тому у ТУ введені допуски на параметри діамантів, згідно з якими діаманти можуть відповідати різним групам огранювання (А, Б, В, Г) або опинитися за межами ТУ. Тобто, діамант, що не відповідає ТУ, не підлягає оцінці за ТУ. Система GIA дозволяє оцінювати якість огранювання будь-якого діаманта, вводючи при цьому три складові критерії: пропорцію, симетрію і полірування.

Висновки. У процесі порівняння однієї з найбільш популярних систем оцінювання діамантів – GIA (система Гемологічного Інституту Америки) з нашою системою оцінювання діамантів розроблені перехідні таблиці оцінювання діамантів за кольором і чистотою.

Перехідні таблиці необхідні для спрощення оцінювання імпортованих діамантів неоправлених та оправлених у вироби за нашою системою оцінювання експертами-гемологами, якщо діамант супроводжується звітом (репортом) лабораторії Гемологічного Інституту Америки GIA GTL, що містить оцінку діаманту за системою GIA.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх Т.М. Діагностика та експертиза коштовностей / Артюх Т.М. – К.: Альтерпрес, 2003. – 448 с.
2. Артюх Т.М. Товарознавча експертиза ювелірних коштовностей. Теорія та практика: монографія / Артюх Т.М. – К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2005. – 303 с.
3. Як оцінювати коштовності з дорогоцінних каменів і металів / [В.В. Індутний, В.І. Татаринцев, В.І. Павлушин та ін.]. –К.: ТОВ «АЛІМА», 2001. –268 с.
4. Дронова Н.Д. Характеристика и оценка алмазного сырья: учебное пособие / Дронова Н.Д., Кузьмина И.Е. – М.: Изд.центр «Академия», 2004. – 400 с.
5. Винс В.Г. Вестник Геммологии №3, 2001. – С.35-39.
6. V. Avalos, S. Dannefaer // Physica B: Condensed Matter. №340-342, 2003. – P. 76-79.
7. ТУ У 36.2-21587162. 001-2002. Діаманти. Технічні умови.
8. WWW.ukrfood.com.ua/
9. WWW.gems.org.ua